

BULLIA EL MAR

(CANT D'ILIR KOSORÉ)

1

El 28 de març de 1997
 Un vaixell albanés es va enfonsar
 A les costes d'Itàlia.
 No era el primer ni l'únic.
 Anava tot ple de dones, homes, joves i xiquets
 I l'aigua i els peixos,
 El silenci i els secrets de la llum
 Els hi van acollir per sempre més
 Transformant-los en algues o xanquet.
 Recentment,
 Uns altres immigrants van morir-hi
 I davant les protestes de la premsa,
 Silvio Berlusconi,
 Primer Ministre d'Itàlia, declarà somrient:
 “Els morts no s’han queixat.
 Potser vostés haurien preferit que els cadàvers
 Els hagués recollit
 Un gran vaixell”.
 Però els morts no han dit res.
 Per això suposem que es trobem feliçment.

Jo era un dels xiquets
 Que viatjaven en el vaixell albanés.

2

Iilir.
 Em diuen Iilir.
 Iilir Kosoré.
 Kosoré no és per part del pare,
 Sinó de l'àvia i de la mare.
 Jo ho preferia.
 Preferia Kosoré al nom del pare.
 Kosoré cantaré.
 Encara que alguns a l'escola
 Em deien Kosoré cagaré.
 Però a mi m'agradava més Kosoré.

Tinc cinc anys.
 Sí, cinc anys; només cinc.
 Això ho sé ben bé
 Perquè la mama em prenia els dits i passant-se'ls pels llavis
 Sempre em repetia, Quants anys?
 - Quants anys té, el meu cavaller?
 El Cavaller Transparent que ens salvarà
 De totes les catàstrofes.
 I em besava cada dit:
 Un bes pel primer any,
 Un bes pel segon i un altre pel tercer,
 Un bes pel quart i ara
 El bes més gran pel cinc
 Que és el darrer any
 Del meu Ilir.
 Després em feia cinc besos a la cara
 I a la resta del cos i al melic mentre em banyava
 - Cinc besos pels cinc anys
 Del meu Ilir.

Jo sempre esperava l'hora del bany
 Per rebre aquells cinc besos
 Dels llavis de la mare
 Mentre em rentava i em cantava.
 La mama sempre cantava.
 Bé, no sempre;
 Hi havia dies...
 - Què tens, mama?
 Qui t'ha fet això a la cara?
 Per què no cantes, mama?
 - Perdona'm, però avui
 No estic per cançons, fill.
 - Per què no, mama?
 - Coses... No sempre
 Tenim ganes de cantar.
 - Tu, sí, mama; tu, sí.
 Tu sempre dius que voldries ser cantant.
 I em cantes la cançó del Conill Verd
 Millor que ningú.
 Millor, molt millor encara que la iaia.
 - Au, va, Ilir; estigues quiet i prou.
 Avui no hi ha cançons.
 No puc cantar.

- T'ha tornat a pegar?
 - Què?
 - Això t'ho ha fet ell?
 - Qui?
 - Ho he vist...
 - Què?
 - Ho he vist tot, mama;
 He vist com el papa et pegava.
 - No ho digues més, comprens?
 Això no es diu.
 - Per què no?
 - Perquè és el papa.
 - I per què et pega?
 - No em faces més preguntes.
 - Jo no et pegaré mai.
 - Doncs, calla.
 - He vist com et pegava,
 Però he tingut por d'entrar a l'habitació.
 Sóc un covard?
 - No.
 - Per què? Que has fet tu, mama?
 A mi em pega perquè no m'estic quiet
 I diu que xarre massa.
 I a tu?
 - Oh, déu meu;
 O calles o encara et pegaré
 Jo també.

I aquell dia la mare no va voler cantar
 Ni em va besar els dits
 Dels cinc anys, Ilir;
 Ni va jugar amb mi,
 Qui és el meu cavaller?
 Em va donar la tovallola
 I em va dir, Eixuga't tu mateix.
 No plores, mama; vaig dir.
 Ja tinc cinc anys
 I quan en tinga deu
 No deixaré que el papa et pegue més.
 No plores, mama.
 - No plora, Ilir; això és l'aigua...
 Això és l'aigua del bany

Que m'ha tocat els ulls...
 I em va portar al llit
 Sense cançó ni conte.
 Va ser una nit molt trista
 I no em podia adormir.
 I vaig sentir un crit.
 Vaig tremolar i em vingueren
 Unes ganes immenses de pixar
 I em vaig pixar al llit
 Pensant-me que era el pare.
 Però no: Era la iaia;
 La iaia que cridava indignada:

- Salvatge.
 Heu de marxar.
 Heu de marxar.
 Salvatge.
 Està desesperat, ho sé;
 No hi ha feina, ho sé;
 La misèria i la por
 Que ens ha portat la guerra,
 Però pegar-te...
 No ho consentiré, entens? No;
 això no puc consentir-ho de cap manera.
 Deixa'm fer a mi.
 No cal que et preocupes de res
 Tu pensa només què t'has d'endur,
 Poca cosa;
 L'indispensable i prou per a tu i per l'Illir.
 La resta és cosa meua.
 Salvatge.
 Heu de marxar d'ací.

3

Una altra nit,
 La mare va entrar a l'habitació.
 - Illir...
 Illir fill, que dorms?
 - No, mama; no tinc son.
 - No tens son?
 - No.
 - Està bé; per un dia està bé

Que no vulgues dormir.

Marxem.

- Què?

- Au, va, fora del llit;

Ha arribat l'hora.

Marxem.

- Marxem?

- Ja t'havia dit

Que un dia marxariem.

- Ara?

- Ara mateix; no tenim

Temps a perdre.

Quan el papa vinga ja no ens hi trobarà.

Em sap greu, però és millor així.

L'àvia ho té tot apunt

I ens esperen.

Em vaig llevar del llit

I em vaig vestir ràpidament.

La mare em va rentar la cara

I em va fer els cabells

I em besava dient,

- Cal que sigues valent, Ilir.

- Ho seré, mama; molt valent.

- I que faces tot el que jo et diga.

- Sí, mama; ho faré.

- Així m'agrada,

El meu bon cavaller.

I en aquell moment

Sonaren les hores al rellotge gran de la paret

Amb el pèndol llarguíssim i els quatre cavallets:

El primer en aparèixer era el Cavallet Blanc

Amb el genet de l'arc que, segons deia l'àvia,

Ens recordava les invasions dels pobles.

Després,

El seguia el Cavall Roig i el seu genet portava

Una espasa a la mà: Era la guerra

Que arrasava els camps i les ciutats.

El tercer, venia el Cavall Negre i era la fam

Que destruïa els pobres i els xiquets.

Per fi, seguia el quart que era el Cavall Gris

Amb una dalla: Representa la mort, Ilir;

La mort que a tots acaça
 I va el darrer perquè té el poder de destruir i matar
 Amb l'espasa i la fam i la guerra i les pestes
 I totes les feres ferotges i les males persones que habiten a la terra.

Em vaig escapar del bany i els braços de la mare
 I em vaig plantar davant els cavallets
 Mentre els cridava, Us venceré;
 Jo us venceré
 Perquè ningú mai més no ens pegarà
 I em faré gran i seré bo i així esdevindrà
 El Cavaller Transparent.

El rellotge dels quatre cavallets
 Era herència de l'avi i tenia més de cents anys.
 - Cent anys?
 Quants anys són més de cent?
 Jo no entenia
 Quant anys eren cent anys.
 Però l'àvia em va dir,
 - Ja ho sabràs, Iir, quan sigues gran.
 - I jo tindrà cent anys?
 - I més i tot
 Perquè el Cavaller Transparent
 Va més enllà del temps
 I preserva la vida, la pau i la felicitat.
 El Cavaller Transparent
 Sempre vencia
 Els quatre cavallets del rellotge
 Perquè com es transparenta ells no el poden veure
 I sembla un núvol o els camps i el mar, les muntanyes o els arbres.
 I així ni l'espasa o la guerra, ni la fam o la mort
 Poden fer-li res i ell els destrueix perquè al món
 Torne a haver-hi pau i treball i alegria
 Sense pares que maltracten la mama ni peguen els xiquets.

Aquesta era la història que més m'agradava
 De totes les històries que l'àvia em contava.
 Aquesta història i la cançó del Conill Verd.
 La mestra sempre em deia que no hi havia cavallers transparents,
 Que era una fantasia i que per vèncer
 La guerra i les calamitats
 Calia ser millor i estudiar més.

Però no m'importava el que la mestra digués
 Perquè no sabia cantar la cançó del Conill Verd
 I jo veia el cavaller en els núvols i els boscos i la neu.
 I vam marxar de casa.
 La iaia em va besar i tenia
 La galta mullada. Plorava.
 Sé que plorava. Però em va dir,
 - Sigues fort, Iir;
 I no et penses que plores,
 Això és que m'hi he tirat massa aigua
 En rentar-me la cara.
 - La mare i l'àvia sempre que ploraven deien
 Que s'havien tirat aigua.

I la mare es va endur dos vestits,
 - Un blanc i un altre roig.
 El blanc per a les festes,
 Va dir;
 Com en el dia del teu aniversari
 O en altres ocasions
 En què recordarem
 Les diades del poble.
 I el roig és per cantar. T'agrada?
 - Cantar?
 - El vestit.
 - És molt bonic, mama; i em cantaràs totes les nits?
 - Sí, et cantaré abans de dormir.
 Però a més buscaré un lloc on actuar.
 - Com a la tele?
 - No hi vaig només, a Europa, per guanyar diners i fer-me'n càrrec de tu.
 Això és el primer, clar; cantaré, guanyaré diners i et cuidaré.
 - Jo, també.
 - Tu?
 - Jo també, mama;
 Guanyaré diners i et cuidaré.
 - Sí, però més endavant; quan seràs home...
 - Ja sóc un home!
 - Sí, és clar; un home xicotet. Quan sigues un home gran vull dir...
 - No vull ser com el papa.
 - No ho seràs.
 Tu seràs tu,
 El meu cavaller i guanyaràs diners i em cuidaràs.
 - I et comparé una tele.

- Una tele?
 - Una tele on podràs actuar.
 - Què?
 - Com les estrelles que hi canten.
- Jo faré que sigues una gran estrella i cantes.
I tots et voldran veure.
Tots posaran la tele per escoltar-te, mama.
- Sí, fill; així serà.
- Així que estàs d'acord?
- Sí, mama.
 - I et sembla bé?
 - El vestit roig et fa molt elegant.
 - Cantar. Vull dir, et sembla bé que la mama a més de treballar vulga actuar?
 - Sí, mama; m'encanta que cantes.
 - De veritat?
 - Sí; m'agrada molt. Tu ets
La meua cantant preferida.
 - I tu el meu cavaller.
 - De veritat?
 - El meu únic cavaller. Qui és el meu cavaller que ve amb un cavall transparent i corre més que un avió i em salva de tots els perills?
 - Qui, mama?
 - Iilir.
 - Jo, sóc jo.
- També salvaré l'àvia.
- Sí, és clar; també salvarem l'àvia i la traurem de les muntanyes i la portarem a Europa amb nosaltres quan tinguem uns pocs diners i una casa i jo puga cantar.
 - Canta, mama.
 - Ara?
 - Canta'm una cançó.
- El teu cavaller vol
La Cançó del Conill Verd.

(Cantant)

El conill verd

El conill verd

Volia un plàtan groc.

Tenia gana i els va dir:

Jo vull el groc;

Doneu-me el plàtan groc.

*Però, no; no pot ser.
El plàtan no és per tu.
Per què no?
Perquè és groc.*

*El conill verd
El conill verd
Volia el préssec blau.
Tenia gana i els va dir:
Jo vull el blau;
Doneu-me el préssec blau.*

*Però, no; no pot ser.
El préssec no és per tu.
Per què no?
Perquè és blau.*

*El conill verd
El conill verd
Volia el quiwi roig.
Tenia gana i els va dir:
Jo vull el roig;
Doneu-me el quiwi roig.*

*Però, no; no pot ser.
El quiwi no és per tu.
Per què no?
Perquè és roig.*

*El conill verd
Cansat se'n va anar al camp
I va córrer feliç
Entre els arbres i el cel.
No hi va haver caçador
Que el pogués mai caçar
I es va atipar dels fruits
Que l'arc iris penjava
Entre la mar i el sol:
Fruits verds i blaus i roigs i grocs.*

*El conill verd
El conill verd*

*Viu ara en el teu cor,
 Viu ara en el teu cap.
 Guarda'l, fillet;
 Per sempre més
 I tindràs vida
 I tindràs goig
 I ballaràs amb els colors
 Verd, groc, blau, roig.*

4

- Què tens?, em preguntà la mama.
- Res.
- No tingues por.
- No passa res.
- Som lliures.
- Lliures, saps?
- Em deixat ja Kosovo i marxem.
- On, mama?
- Al mar.
- Al mar?
- Sí; al mar, Ilir.

I després d'alguns dies de viatge
 Arribàrem al mar.

Jo vaig tancar els ulls i obria la boca.
 Ben oberta.
 Així.
 La meua boca més gran i més oberta.
 - Però què hi fas?
 Mira, Ilir; mira: Això és el mar.
 I obria més i més la boca, encara.
 - Però, què et passa?
 Per què tanques els ulls i obris la boca?
 - Perquè el mar és aigua
 I jo tinc set.
 - Set?
 L'aigua del mar és salada.
 I vaig tancar la boca serrant el llavis
 I vaig obrir bé els ulls:
 - Salada?

- Mira la mar, Ilir;
- Mira com és de gran, immensa!
- Molt més gran que la terra?
- Sí, fill; més gran encara.
- Com què? Com de gran, mama?
- És com l'eternitat.
- L'eternitat? Què és,
- L'eternitat?
- És com la mar i el sol ballant plegats.
- Ballant? Ballant i no cantant?
- Cantant també, ballant i cantant.
- I si l'eternitat també és salada?
- No, Ilir; l'eternitat és dolça.
- No hi ha aigua salada a l'eternitat.

Venim de l'aigua i a ella tornem.
 Una mare és com l'aigua.
 Un dia unes algues blavoses
 Abandonaren el mar i buscaren la terra.
 I així va començar la vida.
 - Això és un altre conte, mama?
 Preferesc el dels quatre cavalls
 I el Cavaller Transparent.
 - No és cap conte, Ilir.
 Jo et vaig portar nou mesos
 Dins de la meua aigua.
 - Nou mesos? I això, quants dies són?
 - Molts, fill; molts dies.
 - No me'n recorde, mama.
 - No, no te'n recordes
 Perquè hi vivies feliç i jo també.
 - I el papa?
 - Aleshores el papa encara no em pegava
 i érem molt feliços i réiem plegats.
 Ens estimàvem, saps; ens estimàvem de veritat.
 Els colps vingueren després
 I la beguda i aquelles nits terribles.
 Potser tot va ser culpa de la guerra. No ho sé.
 Però això ja ha passat, Ilir;
 Ningú mai més no ens tornarà a fer mal.
 - Tu ets la meua eternitat?
 - Què?
 - Si vaig estar nou mesos dins teu,

Tu ets el meu mar, la meua eternitat?
 - Déu meu, Ilir, quines preguntes.
 Ets massa llest; tot ho agafes al vol.
 Ets massa llest per a mi.
 La teua eternitat? El teu mar?
 No ho sé, fill; això no se sap mai.
 I ara, anem a beure aigua.
 - No vull aigua salada.
 - No; serà una aigua ben fresca ben dolça.
 - Com la que portes a dins?

5

- Vols pixar?
 Vols pixar, Ilir?
 Vés,
 En aquell racó mateix
 Pots pixar.
 T'acompanya la mama?
 Au, home; anem,
 Que encara et pixaràs damunt
 I ací no et puc canviar.
 Per què calles?
 Per què no hi dius res?
 T'has marejat?
 Hi ha gent que es mareja, ja ho veus.
 Sort que hem agafat
 Aquest lloc on corre l'aire
 I el temps és bo.
 No fa fred i prompte
 Arribarem a les costes d'Itàlia.
 Itàlia, comprens?
 La mama porta una carta
 Per a una família que ens donarà feina.
 És el nostre contacte.
 I tu aniràs a escola.
 La iaia ho ha enllestit tot molt bé.
 Més endavant la durem amb nosaltres.
 Hem d'aconseguir que abandone
 Aquelles terres dures,
 Tot i que no sé... Ella
 És com elles.
 Vols pixar, Ilir?

Jo estrenyia les cames amb força.
 Em moria de ganes,
 Però no em podia moure.
 La nena al meu davant
 També feia el mateix.
 S'estrenyia les cames
 I s'agafava fortament a la mama.
 I com jo, també ella es dissimulava
 Entre les seues cames i els seus braços.
 Em mirava i no volia mirar-me
 Tal com jo la mirava i no podia
 Deixar de mirar-la.
 Tenia els ulls més negres
 Que mai no havia vist.
 Cap nena del col·legi,
 Ni l'àvia ni la mare,
 Tenien aquells ulls.
 Eren uns ulls estranys.
 De segur que voldria
 Ser la dama del Cavaller Transparent.
 I amb ella a la gropa
 Ningú no guanyaria el meu cavall.
 Li ho diria a la mama.
 Però em sabia greu
 Perquè havia jurat
 Que seria per sempre
 El cavaller de la mama i de l'àvia.
 - Vés i pixa, Ilir.
 La mare de la nena
 També li deia, Anem;
 Però ella es resistia i em mirava
 Com jo me la mirava i resistia.

De sobte, un home
 Li va dir a la mama,
 - Ha sentit els rumors? - Quins rumors?
 - Diuen que ens volen enfonsar.
 - Què?
 - Que no ens volen a terra,
 Sinó en el fons del mar.
 La mare es va espantar
 I jo li vaig clavar una puntada de peus tan forta

Que quasi se me'n va també la pixera.

- Deixa'l, Ilir; l'home és amable

I no ens vol fer cap mal.

- I per què t'espantes si no et fa mal?

- Coses de mare, fill; se'm passarà.

- I vosté ho creu? - Què?

- Creu que ho faran?

- No se sap mai.

- Déu meu, es va exclamar la mare

Amb llàgrimes al ulls;

Déu meu!

Jo li vaig pegar una altra puntada de peu a l'home

Amb totes les forces

Sense importar-me si em pixava a sobre.

I ell va esclafir a riure.

- Té un bon guardià!

- Només tracta de protegir-me.

Se'n sent responsable.

- I ho és, vaja que ho és.

- Deixa de pegar-li puntades,

Que li fas mal, Ilir.

- No, no em fa mal; i m'agrada que siga

Valent. Tot un home valent.

I el seu marit?

- El papa no hi ve, vaig cridar;

El papa no hi té res a veure.

Nosaltres, la mama i jo, marxem a guanyar diners i a cantar;

Després portarem l'àvia.

- Un valent, ja ho veig;

Ilir és tot un valent.

- Què hi podem fer?, va dir la mama.

- Fer? No ho sé; estar alerta

I pregar a Déu.

Que Ell ens protegesca.

- No ens hi pot abandonar,

Hi ha moltes criatures, tantes;

Déu no abandona mai les criatures.

- No, va dir l'home;

No ens abandonarà.

I em va tocar el cap

Amb la mà forta i càlida

I se'n va anar.

I ara, va dir la mare,
Sense cap excusa
Se n'anem a pixar.

La mare de la nena dels ulls negres
Havia decidit el mateix
I tractava d'arrossegar-la
Com la mama ho feia amb mi.
Però ens hi vam quedar quietes,
Paralitzats pels crits

Començaren els crits, tothom cridava.
Més crits i corregudes, però ningú
No sabia on anar.
Eren uns crits terribles. Més terribles encara
Que els de les nits de guerra,
D'aquelles nits en què
El pare em pegava i pegava a la mama.

6

Qui en deu ser responsable
Que jo perdés la mama
I la maleta amb el seu vestit blanc
Per celebrar les fetes i el roig
Perquè la mama cantés?

Qui en deu ser responsable?

L'àvia sempre parlava de les responsabilitats
D'aquella guerra i dels maltractaments.
Per això, ho sé; sé per això
Que sempre hi ha responsables
Perquè l'àvia em va dir
No faces patir mai la mama, Iir;
Cuida d'ella, com ella ho fa de tu.
Però no hi vaig poder fer res,
Res més que abraçar-me a les cames i a la mà;
Córrer cap a la nena
Que s'havia quedat sola i plorava
I pixar-me en els pantalons.
Pobra, mama, pensava;

I ara em renyirà perquè no pot
 Canviar-me els pantalons
 I podré a pixum i ningú no voldrà
 Acostar-se a nosaltres.

De sobte, es va acabar
 I es va fer el silenci. I em semblava sentir
 La mama que em cridava, Iir,
 I no la podia veure
 I no veia ningú més que la nena sola
 I l'aigua que ens banyava.
 Jo m'hi deixava anar com al bany
 Quan la mare em rentava
 I em besava els cinc dits
 I el melic i la cara.

La nena i jo ens miràvem
 Mentre entràvem
 Agafats per les mans i la negra mirada
 Dins el mar o bé l'eternitat.

Però no, vaig pensar;
 Això no pot ser l'eternitat
 Perquè l'aigua és salada.

7

Només tenia cinc anys
 I ara
 Ja no sé quants anys tinc.
 El temps ací
 No és com era a casa
 On hi havia el gran rellotge de paret
 Amb el pèndol llarguíssim
 Que feia estremir les finestres
 I els cavallets giraven, marcant hores i hores:
 Blanc, invasions;
 Roig, guerra;
 Negre, fam;
 Mort, Gris.

M'encantava mirar-los
 I no hi sentia els tocs del temps mentre somiava

Que un dia jo seria
 El cavaller de l'àvia i de la mare
 I venceria els cavallets terribles
 Amb el meu gran cavall tot transparent:
 Núvol o camps, arbres i mar...

I ara sóc mar,
 Mar sense núvols
 Mar només: Aigua,
 Aigua i més aigua;
 Algues i lluços, polps,
 molls, besucs i sardines,
 aladroc, bogues, bonítols,
 congres, llúceres, pagells,
 tonyines, llagostes, mussoles,
 llagostins, corballs, dofins,
 balenes, taurons, mòlles,
 kurds, argelians, cingalesos, indis, marroquins, tunecians, paquistanesos,
 albanesos, kosovars, homes honestos, mares casades, mares fadrines,
 vídues, maltractadors i maltractats, treballadors, putes i macarrons,
 grimpadors, futbolistes, joves enamorats, pares cansats, artistes, cantants,
 mares cantants, xiquets, la nena dels ulls negres, l'home que ens volia
 avisar, nens de pit, nens de cinc anys i de vint, de tots els anys, palaies,
 neris, rajades, sípies i emperadors
 Mentre el Ministre declara somrient:
 “No s’han queixat”.
 “Els morts no s’han queixat”.

Silvio Berlusconi,
 Primer Ministre d'Itàlia va dir a la premsa:
 “Potser vostés haurien preferit que els cadàvers
 Els hagués recollit
 Un gran vaixell”.
 Però els morts no han dit res.
 Per això suposem que es troben feliçment.

I així és,
 No ens hi queixem. Només cantem.
 Potser un dia ens sentireu.
 Hi ha qui parla de les velles sirenes:
 Som nosaltres.
 Nosaltres que encara bressolem el somni
 Del Cavaller Transparent i el Conill Verd

Per tots els vius que han de venir després:

(Cantant)

*El conill verd
El conill verd
Volia un plàtan groc.
Tenia gana i els va dir:
Jo vull el groc;
Doneu-me el plàtan groc.*

*Però, no; no pot ser.
El plàtan no és per tu.
Per què no?
Perquè és groc.*

*El conill verd
El conill verd
Volia el préssec blau.
Tenia gana i els va dir:
Jo vull el blau;
Doneu-me el préssec blau.*

*Però, no; no pot ser.
El préssec no és per tu.
Per què no?
Perquè és blau.*

*El conill verd
El conill verd
Volia el quiwi roig.
Tenia gana i els va dir:
Jo vull el roig;
Doneu-me el quiwi roig.*

*Però, no; no pot ser.
El quiwi no és per tu.
Per què no?
Perquè és roig.*

*El conill verd
Cansat se'n va anar al camp
I va córrer feliç*

*Entre els arbres i el cel.
No hi va haver caçador
Que el pogués mai caçar
I es va atipar dels fruits
Que l'arc iris penjava
Entre la mar i el sol:
Fruits verds i blaus i roigs i grocs.*

*El conill verd
El conill verd
Viu ara en el teu cor,
Viu ara en el teu cap
Guarda 'l, fillet;
Per sempre més
I tindràs vida
I tindràs goig
I ballaràs amb els colors
Verd, groc, blau, roig.*

Manuel Molins.

València, gener 2003.